

Mecanismul Financiar SEE

Programul: RO10 - CORAI

Apel: COERENT

Titlu proiect:

„Inițierea de Grupuri locale de Educație parentală nonformală și transfer multiregional de bune practici pentru promovarea incluziunii sociale a copiilor și tinerilor aflați în situații familiale de risc - GLEP”

Cod proiect: PEH078

Beneficiar: Universitatea “Ștefan cel Mare” din Suceava

GHID DE TRANSFER BUNE PRACTICI PENTRU GRUPURI VULNERABILE. INSTRUMENTE ȘI SOLUȚII PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA ACCESULUI LA EDUCAȚIE

Proiect: „Inițierea de Grupuri locale de Educație parentală nonformală și transfer multiregional de bune practici pentru promovarea incluziunii sociale a copiilor și tinerilor aflați în situații familiale de risc - GLEP”

CUPRINS

INTRODUCERE	3
CAPITOLUL I	4
GRUPURILE VULNERABILE DIN COMUNITĂȚILE DEFAVORIZATE	
<i>I.1 Definierea grupurilor vulnerabile</i>	4
<i>I.2 Grupul țintă și nevoile copiilor</i>	5
CAPITOLUL II	6
GRUPURI LOCALE DE EDUCAȚIE PARENTALĂ	
<i>II.1 Promovarea planului de acțiune ”Educație parentală non-formală pentru internalizarea valorilor incluzive în comunități defavorizate”</i>	6
<i>II.2 Formarea de grupuri locale de educație parentală de tip non-formal</i> ..	8
CAPITOLUL III	10
ȘCOALĂ, EDUCAȚIE ȘI REDUCEREA ABANDONULUI ȘCOLAR	
<i>III.1 Școală și educație</i>	10
<i>III.2 Romii merg la școală! - Educație incluzivă</i>	12
CAPITOLUL IV	14
EDUCAȚIA REMEDIALĂ: METODE ȘI STRATEGII	
<i>IV.1 Ce este educația remedială?</i>	14
<i>IV.2 Metode aplicate în educația remedială</i>	15
<i>IV.3 Instrumente de recunoaștere și dezvoltare a stilului de învățare în educația remedială</i>	16
CONCLUZII	19
BIBLIOGRAFIE	20

INTRODUCERE

Proiectul „Inițierea de Grupuri locale de Educație parentală nonformală și transfer multiregional de bune practici pentru promovarea incluziunii sociale a copiilor și tinerilor aflați în situații familiale de risc - GLEP”, Cod PEH078 a avut drept scop dezvoltarea de inițiative locale în două regiuni de dezvoltare în Regiunea Nord-Est, județele Suceava, Iași și Regiunea de Nord-Vest, județele Maramureș și Bistrița Năsăud. Aceste inițiative locale au urmărit satisfacerea nevoilor grupurilor vulnerabile, cu prioritate a următoarelor categorii sociale: persoanele cu dizabilități, persoane de etnie romă, persoane care trăiesc din venitul minim garantat, familii cu mai mult de doi copii, familii monoparentale.

Proiectul și-a propus dezvoltarea de inițiative locale în două regiuni de dezvoltare (Regiunea Nord-Est, județele Suceava, Iași și Regiunea de Nord-Vest, județele Maramureș și Bistrița Năsăud) plasate pe două coordonate principale: îmbunătățirea unor metodologii și instrumente de lucru cu persoane din grupuri vulnerabile, respectiv pentru 420 părinți/tutori și 520 copii/tineri din familii aflate în risc de excluziune socială, inclusiv de etnie romă; dezvoltarea unor componente noi pentru 84 de reprezenanți și experți ai AP și ONG și specialiști în serviciile sociale din 20 comunități defavorizate/izolate, cu aplicație pe Grupuri Locale de Educație Parentală Non-formală constituite prin instruirea certificată a specialiștilor implicați din comunitățile selectate.

De asemenea, același proiect și-a propus să promoveze crearea unui model pentru dezvoltarea și consolidarea de inițiative locale în cele două regiuni de dezvoltare vizează atât îmbunătățirea unor metodologii și instrumente de lucru cu persoane din grupuri vulnerabile, cât și dezvoltarea unor componente noi pentru specialiști în serviciile sociale, autorități locale și regionale și actori din societatea civilă care să contribuie la reducerea disparităților sociale din Spațiul Economic European (SEE).

CAPITOLUL I GRUPURILE VULNERABILE DIN COMUNITĂȚILE DEFAVORIZATE

1.1 Definirea grupurilor vulnerabile

Termenul de grup vulnerabil este folosit adesea în documente oficiale, documente legislative sau în rapoarte de cercetare ca fiind similar celui de grup defavorizat, marginalizat, exclus sau grup de risc, toate aceste concepte fiind puse în relație cu fenomenul mai larg al sărăciei. Pentru a defini grupurile vulnerabile s-au folosit o serie de indicatori, de la cei ai veniturilor/nivelului de trai/sărăciei, accesului pe piața muncii, educației, locuirii, stării de sănătate, tipului de gospodărie sau comunitate, participării sociale până la indicatori care delimitează probleme sociale, precum instituționalizare, exploatare, trafic, violență domestică sau consum de droguri. La nivelul Uniunii Europene, grupurile vulnerabile sunt surprinse prin indicatori ai incluziunii sociale precum: rata sărăciei relative, rata deprivării materiale, profunzimea sărăciei, rata șomajului pe termen lung, ponderea persoanelor care trăiesc în gospodării în care niciun membru nu este angajat, abandonul școlar timpuriu, ponderea populației cu nivel de educație scăzut, rata deprivării privind locuirea, ponderea populației care trăiește în gospodării aglomerate, speranța de viață la naștere sau speranța de viață la 65 de ani etc.

Grupurile vulnerabile sunt grupuri lipsite de suport, care se află adesea în stare cronică de sărăcie, fiind în incapacitate de a profita de oportunități sau de a se apăra în fața problemelor care pot apărea. Exemple în acest sens sunt persoanele cu dizabilități, copiii abandonați, persoanele infectate cu HIV, vârstnicii, minoritățile etnice, familiile monoparentale etc. Acestea reprezintă o categorie care cumulează riscuri pe toate dimensiunile vieții, incapabile de a face față dificultăților.

O accepțiune alternativă a vulnerabilității se referă la expunerea la riscuri care pot conduce la un nivel de bunăstare plasat sub pragul a ceea ce consideră societatea a fi acceptabil/dezirabil. În această accepțiune mai largă pot fi vulnerabile și grupuri precum femeile aflate în perioada maternității, tinerii absolvenți debutanți pe piața muncii, persoanele care migrează pentru muncă etc. În prima accepțiune, vulnerabilitatea este o stare problematică permanentă. În al doilea caz, vulnerabilitatea este

legată de un eveniment, de o intervenție sau de eșecul unei strategii și este mai degrabă o stare tranzitorie.

1.2 Grupul țintă și nevoile copiilor

Categoriile grupului țintă îi avute în vedere conform cu obiectivele și itemii proiectului sunt următoarele:

- persoane cu dizabilități,
- persoane de etnie romă,
- persoane care trăiesc din venitul minim garantat,
- familii cu mai mult de 2 copii,
- familii monoparentale.

Conform raportului de analiză a nevoilor copiilor din comunități defavorizate se identifică:

- nivel socio-economic scăzut, resurse insuficiente;
- acces redus la cunoștințe și surse de informare;
- nivelul scăzut de educație al părinților;
- lipsa posibilității părinților de ai sprijini pe copii la sarcinile școlare;
- plecarea părinților în străinătate și lăsare lor în grija altor persoane;
- risc de eșec școlar;
- risc de absenteism și abandon școlar.

Prin intermediul interviului cu părinții realizat prin metoda focus-grup, s-a constatat că, în general, copiii au nevoie de sprijin, atât în dezvoltarea școlară și educațională, cât și în relația cu părinții, familia:

"Mai am probleme cu copilul când vine acasă plângând că nu înțelege ce i se spune la școală, că nu știe să rezolve unele teme și sunt zile că nici nu vrea să mai meargă la școală din cauza asta. E dificil că nici noi nu știm să îl ajutam. Ne-ar prinde tare bine să existe ore de pregătire și după-amiază." (R.P., 42 ani)

"Îmi este greu, s-au schimbat multe de când am făcut eu școală și ar fi tare bine dacă copiii ar fi ajutați și după ore." (T.R., 46 ani)

"Eu cred că nu mai putem face față relației cu copiii. Este un timp în care nu mai putem ține pasul și copiii au nevoie de mai multă înțelegere și ajutor din partea noastră și nu știm cum să facem. Imi dau seama că și noi avem nevoie de cineva să ne învețe cum să procedăm." (R.C. 43 ani)

Cea mai mare parte dintre părinții care au participat la focus-grup au specificat că se simt depășiți de situație în relația cu copiii lor și nu reușesc

să gestioneze în mod obiectiv această relație. Ei si-au exprimat dorința de a exista anumite programe și specialiști care să-i sprijine și să-i îndrume să ia decizii corecte și să acționeze corespunzător în relația cu copiii lor. Consideră că orice informație și orice sugestie poate fi de folos în anumite situații.

CAPITOLUL II

GRUPURI LOCALE DE EDUCAȚIE PARENTALĂ

II.1 Promovarea planului de acțiune ”Educație parentală non-formală pentru internalizarea valorilor incluzive în comunități defavorizate”

Termenul de *educație parentală*, în sens larg, denumește, ”*programele, serviciile și resursele destinate părinților și celor care îngrijesc copii, cu scopul de a-i sprijini pe aceștia și de a le îmbunătăți capacitatea de a-și crește copiii*”. Sensul restrâns, definește educația parentală ca fiind cea raportată la programele care ajută părinții să își dezvolte și să își îmbunătățească abilitățile parentale, să înțeleagă dezvoltarea copilului, să învețe să reducă stresul care poate afecta funcționalitatea parentală, și să învețe să folosească modalități alternative de abordare a situațiilor dificile întâlnite cu copiii.

Obiectivele planului:

- Conștientizarea educatorilor parentali asupra rolului abordării pozitive a situațiilor cu care se confruntă părinții,
- Cunoașterea de metode și tehnici specifice care pot fi puse la dispoziția părinților, pentru ca aceștia să poată influența și direcționa pozitiv comportamentul copiilor;
- Învățarea de metode constructive pentru tratarea comportamentelor nedorite ale copiilor.

Modalități de realizare a educației parentale

Rolul educatorului parental este unul extrem de complex, de la simpla informare a părinților până la intervenția clinică asupra acestora. Programe în funcție de acest aspect:

- *Programe de informare.* Sunt programele care urmăresc în principal să ofere informații părinților prin diverse canale, în ceea ce privește drepturile copilului, responsabilitățile parentale, nevoi ale copiilor, noțiuni despre dezvoltarea copilului, despre igienă, boli, alăptarea nou-născutului, vaccinări, îngrijirea copilului etc. În general, cele mai frecvente informații

oferite părinților (în cadrul unor campanii de informare) sunt cele legate de aspectele medicale, fiind însoțite permanent de sfatul de a consulta medicul.

Din această categorie fac parte atât programele de informare din maternități sau secții de pediatrie, care pun accent pe îngrijirea, nutriția și observarea copilului de vârstă mică, cât și cele legate de educație, drepturile copilului și alte situații (în special critice).

- *Workshop-ul* este considerat a fi “primul nivel *real* de educație parentală” pentru că se reduce asimetria puterii dintre specialist și participanți în condițiile unor interacțiuni intense în cadrul grupului și se poate realiza funcția de empowerment a părinților. Această formă de realizare a educației parentale este considerată a fi mai adecvată în cazul unei intervenții de grup specializate, dar care păstrează rolul de specialist și expert al educatorului parental.

- *Grupuri de discuții sau grupuri de suport*. Sunt considerate forme de organizare a educației parentale care pun accent pe latura reflexivă și pe rolul de facilitator al educatorului parental. Este o formă care potențează specificul cultural al mediului în care se desfășoară programul de educație parentală, valorifică experiența părinților și susține caracterul de *empowerment* al programului.

- *Evaluare sistematică și intervenție planificată* implică vizite la domiciliu și grup de lucru intensiv, specializat pentru diferite aspecte ale exercitării parentalității în condițiile existenței unei probleme specifice.

- *Dificultăți de a identifica părinți care au caracteristici comune*. Cel mai uzitat criteriu de selecție a părinților este cel referitor la vârsta copiilor; de aceea, concentrându-se pe anumite arii de expertiză, mulți educatori parentali păstrează acest criteriu în definirea și consolidarea identității programului (programe pentru părinți cu copii de vârstă mică, cu copii preșcolari, cu copii școlari etc.).

- *Calitatea și competențele educatorilor*. Studiile de evaluare internațională a programelor de educație arată că educatorii parentali sunt mai importanți pentru beneficiari decât conținuturile predate. Prin urmare, calitatea și competențele educatorilor sunt un element fundamental pentru eficiența cursurilor de educație parentală.

- *Absența măsurilor de suport din partea autorităților*. Educația parentală se bucură încă de puțin sprijin din partea autorităților centrale și locale. Deși unul dintre programe a fost susținut în mod constant, începând din anul 2000, și preluat în infrastructura școlară de către Ministerul Educației și

Cercetării în anul 2005, cea mai mare parte a programelor de educație parentală nu beneficiază de o alocare de resurse din bugetele publice, de promovarea lor, de susținere prin infrastructura specifică cu spații, resurse umane etc. Lipsa de continuitate a finanțării programelor de educație parentală este cel mai invocat element critic pentru succesul acestor programe.

Plan de acțiune pentru desfășurarea sesiunilor de educație parentală

Tematica ce poate fi abordată în cadrul sesiunilor, este suficient de vastă cât să permită adaptarea la diverse situații sau tipuri de participanți. În funcție de numărul de sesiuni organizate și de nevoile de instruire ale participanților, educatorul parental își poate alcătui suportul de curs:

Disciplinarea ca metodă de învățare comportamentală, Convingerile părinților privind comportamentele copiilor, Cum învață copiii ABC- ul comportamental, Despre rutina comportamentală și planificare, Emoții și abilități emoționale, Dezvoltarea abilităților sociale ale copilului, Tema pentru acasă – standard și performanță, Disciplinarea ca metodă de învățare comportamentală, Convingerile părinților privind comportamentele copiilor, Emoții și abilități emoționale, Dezvoltarea abilităților sociale ale adolescentului, Limite și consecințe, Provocările relației părinte – puber/adolescent, Cum să fim părinți responsabili pentru adolescenții noștri, Comportamentele problematice și managementul acestora etc.

II.2. Formarea de grupuri locale de educație parentală de tip non-formal

Obiectivul final al proiectului a fost să se formeze grupuri locale de educație parentală de tip non-formal în comunități izolate. În aceste condiții specialiști (asistenți sociali, medici, cadre didactice) (asistenți sociali, medici, cadre didactice) din comunitate au fost instruiți și îndrumați de către reprezentanți ai unei organizații al cărui scop este formarea educatorilor parentali. Fiecare dintre specialiștii desemnați au realizat cursuri de educație parentală în grupuri locale formate în fiecare comunitate, urmărind obiective specific organizației. Aceștia, în urma evaluării activității au beneficiat de certificare ca educatori parentali din partea organizației colaboratoare, având posibilitatea să formeze în comunitate grupuri de părinți care să beneficieze de cursurile specific.

Cursurile realizate cu părinții au urmărit:

- să informeze și să pregătească părinții cu privire la pașii derulați în cursurile de educație parentală;

- să furnizeze posibilități de a derula împreună cu părinții activități prin care să-și dezvolte competențele parentale;
- să creeze un mediu formal în care părinții să înțeleagă nevoile de educație și dezvoltare a copilului;
- să formeze părinții ca buni comunicatori cu copiii lor și să identifice forme de disciplinare cu efect pozitiv;
- să abordeze și alte teme precum: sănătatea copilului, alimentația, mediul familial, dezvoltarea copilului fizic, psihologic, social/relational și afectiv etc.

Evaluarea familiilor/părinților din comunitate în vederea formării de grupuri locale:

Date comunitate	Date despre familiile cu copii	Date despre copiii din familii
Caracteristici ale comunității	Condițiile sociale și economice ale familiilor	Numărul copiilor din comunitate
Numărul de familii din comunitate	Numărul familiilor cu un copil și cu mai mult de 2 copii	Numărul copiilor care frecventează școala, situația școlară
Implicarea familiilor/părinților în viața comunității	Situația materială, profesională și educațională a părinților	Numărul copiilor care au abandonat școala, cauza abandonului

Pentru realizarea grupurilor locale de educație parentală este necesar ca specialiștii din comunitate să cunoască:

- Problemele cheie cu care se confruntă comunitatea (familie/părinți fără venituri, părinți plecați la muncă în străinătate, părinți care apelează la acte de violență domestică, părinți consumatori de alcool etc.)
- Tipurile de familie din comunitate
- Interesele de cunoaștere a părinților
- Accesibilitatea și accesul serviciilor oferite părinților din comunitate

CAPITOLUL III

ȘCOALĂ, EDUCAȚIE ȘI REDUCEREA ABANDONULUI ȘCOLAR

III.1 Școală și educație

...Principiul fundamental al școlii incluzive este că toți copiii trebuie să învețe împreună, oricând acest lucru este posibil, indiferent de dificultățile pe care aceștia le pot avea sau de diferențele care pot exista între ei. Școlile incluzive trebuie să recunoască și să răspundă nevoilor diferite ale elevilor, ținând cont de existența atât a unor stiluri diferite de învățare cât și a unor ritmuri diferite și asigurând o educație de calitate pentru toți prin intermediul unor curriculum-uri adecvate, a unor măsuri organizaționale, strategii de predare, a unui anumit mod de utilizare a resurselor și parteneriatelor cu comunitățile din care fac parte.

Școlile pot ...

- implica elevii, părinții și comunitatea locală în dezvoltarea de politici menite să asigure că toți elevii se simt confortabil și în siguranță la școală;
- conveni proceduri clare de răspuns la intimidare și incidente discriminatorii și să se asigure că acestea sunt cunoscute și aplicate în practică;
- să se asigure că curriculum-ul acoperă cunoștințele, abilitățile și valorile pe care copiii trebuie să și le însușească pentru a face față atitudinilor discriminatorii și incorecte atunci când se confruntă cu acestea și îi ajută să devină niște adulți responsabili, care respectă diferențele interindividuale;
- să creeze un mediu școlar primitor, de învățare interesant, incitant, confortabil și plăcut;

Serviciile de tip *Școală de vară/ de duminică* nu este să excludă modul tradițional de educație, ci să completeze instruirea pur teoretică prin activități atractive, la care să aibă acces copiii din comunități defavorizate.

Exemplu de teme de abordat la *Școala de vară/de duminică*:

TEMA 1: Școala - calea sigură spre viitor

Obiectivele activității

- Conștientizarea rolului școlii în formarea propriei personalității;

Desfășurarea activității

- Se va defini împreună cu elevii termenul *de școală*. Se va discuta despre rolul și importanța școlii în viața fiecărei persoane.

- Elevii împreună cu formatorul vor face o vizită în școala pentru a se familiariza cu tema. Se va pune accent pe imagine școlii, obiectele importante pentru școlar și rolul lor.
- La întoarcere se va discuta pe baza celor vizionate. Elevii își vor spune părerea despre ce au văzut și dacă li se pare adecvat să beneficieze și ei de tot ceea ce le oferă școala ca instituție de învățământ.
- Li se vor arăta imagini cu diverși copii din diverse școli de pe glob și va discuta despre faptul că sunt mulți copii cu situații materiale precare, dar care preferă să meargă la școală pentru a avea un viitor mai bun.
- Elevii vor proiecta școala viitorului pe o foaie de hârtie A3, utilizând inclusiv imagini din reviste, sau hârtie colorată.

Evaluare/feedback

- Se vor realiza discuții despre felul în care elevii s-au simțit pe parcursul activității: Ce le-a plăcut?; Cât de greu a fost să proiecteze școala viitorului?; Ce au învățat?

TEMA 2: Școala și activitățile specifice acesteia

Obiectivele activității

- Conștientizarea specificului activităților desfășurate în cadrul școlii;
- Identificarea principalelor materiale cu care se lucrează în școală;

Desfășurarea activității

- Se va discuta cu elevii despre școală, despre ce au învățat la școală până în prezent;
- Formatorul va numi apoi diferite obiecte, iar dacă acele obiecte au legătură cu școala elevii vor bate din palme, iar dacă nu, vor tropăi din picioare (exemplu: abecedar, cuburi, ghiozdan jucării, etc)
- Apoi, formatorul va avea o minge în mână și va numi o activitate specifică școlii, dând mingea mai departe unui elev, care la rândul lui va numi o altă activitate specifică școlii. Jocul va continua tot așa, până când mingea va ajunge cel puțin o dată la toți elevii.
- Apoi, elevii vor fi împărțiți pe 3 echipe, fiecare echipă având sarcina de a desena, colora și decupa o școală și cât mai multe obiecte specifice activităților școlare. La final fiecare echipă își va prezenta lucrarea.

Evaluare/feedback

- Se vor realiza discuții despre felul în care elevii s-au simțit pe parcursul activității: Ce le-a plăcut?; Cât de greu a fost să identifice obiectele specifice școlii?; Ce au învățat?

III.2 Romii merg la școală! - Educație incluzivă

Educația incluzivă este esențială, fiind fundamentul unei societăți armonioase și pacifiste.

Educația interculturală constituie o abordare pozitivă a diferențelor, utilizând principiul „toți diferiți, toți egali”.

Cine face diferența? Este necesar de promovat o abordare incluzivă în spectrul educațional având în vedere următoarele:

- Un sistem educațional incluziv care oferă “educație pentru toți”, recunoaște dreptul tuturor copiilor de a fi educați împreună și consideră că educația tuturor copiilor este la fel de important;
- Planul de dezvoltare școlară care include tratamentul echitabil al copiilor romi;
- Un plan de acțiune care prevede măsurile exacte de prevenire a segregării și a altor manifestări de tratament inechitabil;
- Adoptarea unor norme de conduită privind includerea;
- Eliminarea comportamentelor de intimidare.

Promovarea unei perspective multiculturale:

- Un curriculum intercultural care folosește perspective culturale diferite și încurajează elevii să reflecteze și să analizeze critic modul în care acționează prejudecățile și discriminarea.

“Avocații includerii”

- Există stereotipii și idei discriminatorii, mai ales în ceea ce privește minoritățile și persoanele cu nevoi educaționale speciale, fapt pentru care sunt esențiale conștientizarea modului în care prejudecățile și discriminarea acționează în societate și reflectarea asupra ideilor preconcepute preluate pe parcursul vieții, dar și acționarea ca “avocați ai includerii” și confruntarea cu cei care se opun acesteia.

Promovarea sentimentului de solidaritate: Conceptul de a aprecia și valoriza diversitatea este atât de important încât trebuie să fie parte integrală a tot ceea ce intervine în școală.

Conceptul de educație incluzivă a apărut ca urmare a recunoașterii faptului că integrarea nu era suficientă pentru a împiedica marginalizarea copiilor cu nevoi speciale, a copiilor romi sau a acelor care diferă în alt mod față de „norma” generală. Abordarea incluzivă cere ca școlile să aibă atenția concentrată asupra elevilor, să aprecieze diferențele dintre elevi și să adapteze aceste diferențe.

Educația incluzivă este un drept al omului:

- Toți copiii au dreptul la educație de masă.
- Nici un copil nu trebuie subestimat sau discriminat prin excluderea dintr-o clasă sau școală din cauza etniei, nevoilor speciale sau din cauza unor alte aspecte care îl deosebesc de majoritate.
- Perpertuarea segregării reprezintă utilizarea inechitabilă și deseori insuficientă a resurselor.
- Segregarea îi învață pe copii să fie ignoranți și determină apariția prejudecăților.
- Toți copiii au nevoie de o educație care să îi ajute să dezvolte relații cu diferite categorii de persoane ce provin din diverse medii și care au diferite abilități. Educația trebuie să îi pregătească pentru a trăi și munci într-o societate diversificată.

CAPITOLUL IV

EDUCAȚIA REMEDIALĂ: METODE ȘI STRATEGII

IV.1 Ce este educația remedială?

Educația reprezintă, pentru orice societate, vectorul dezvoltării durabile și a unei societăți sănătoase. Educația remedială este parte a educației copilului care are ca obiectiv stimularea finalizării învățământului obligatoriu și îmbunătățirea ratei succesului școlar pentru copiii din grupurile dezavantajate. Organizarea unui program de remediere are un impact semnificativ în viața școlii, având ca obiectiv schimbarea atitudinii față de fiecare elev care poate avea la un moment dat dificultăți de învățare. În orele de educație remedială, copiii sunt sprijiniți în efectuarea asistată a temelor, în activități de recuperare școlară și ameliorare a dificultăților în învățare, precum și în activități de educație plastică sau jocuri distractive, cu scop educativ indirect.

Pentru ca activitățile de educație remedială să fie eficiente se urmăresc mai multe aspecte: diversitatea, accesibilitatea și estetica materialului didactic prezentat; cadrul ambiental personalizat cu lucrările elevilor sau schimbarea locației de lucru; aplicarea unor strategii de învățare prin cooperare ca metode de promovare a armoniei sociale; percepția și feedback-ul părinților pe parcursul desfășurării activităților de remediere; implicarea mediatorului școlar în buna desfășurare a activității de educație remedială.

Scopul educației remediale - stimularea finalizării învățământului obligatoriu (prevenirea abandonului școlar) și îmbunătățirea ratei succesului școlar pentru copiii din grupurile dezavantajate.

Prin astfel de activități se urmărește o schimbare de atitudine a cadrelor didactice, a părinților, a elevilor și a reprezentanților instituțiilor publice locale și județene, față de comunitățile și grupurile dezavantajate. Din cauza frecvenței scăzute la cursuri și a celorlalte dificultăți, elevii întâmpină greutăți în atingerea obiectivelor - cadrul la diverse discipline. Din cauza condițiilor vitrege de acasă sunt irascibili, nu se pot concentra pe o durată mai lungă de timp, inclinând spre fuga de la ore sau găsirea altor preocupări. Pornind de la cunoașterea realității socio-economice individuale și evaluării nivelului de performanțe cognitive ale copiilor se observă o nevoie acută de activități remediale. Organizarea unui program de remediere are un impact semnificativ în viața școlară, având ca obiectiv

schimbarea atitudinii față de fiecare copil care poate avea la un moment dat dificultăți de învățare. Este necesar ca elevii să fie sprijiniți în efectuarea asistată a temelor, în activități de recuperare școlară și ameliorare a dificultăților în învățare, precum și în activități de educație plastică sau jocuri distractive, cu scop educativ indirect.

IV.2 Metode aplicate în educația remedială

O mare parte dintre copiii identificați prin intermediul proiectului traiesc în familii dezorganizate și sărace, nu sunt supravegheați și ajutați în rezolvarea sarcinilor școlare. Educația remedială trebuie să țină seama de nevoile educative ale fiecărui copil, anume: învățarea citirii și a scrierii, calculul matematic, formarea unei imagini de sine pozitive, organizarea activității, implicarea eficientă în toate activitățile în care sunt implicați toți ceilalți copii, structură, organizare și sprijin personalizat.

Metodele și strategiile aplicate trebuie să țină seama de vârsta lor, de plăcerea să de a comunica și de a se mișca, de aceea ele trebuie să fie bazate pe joc, mișcare, interacțiune cu ceilalți colegi și discuții care par libere, dar care să fie corect îndrumate de învățător pentru a-și atinge obiectivul în acea activitate. Pentru a se obține rezultate cât mai bune este necesar ca noi, sunt necesare anumite schimbări și strategii de predare în funcție de stilul individual de învățare al elevului și folosirea materialului didactic adecvat:

- Planse cu imagini pentru a se dezvolta limbajul. Imaginile trebuie să fie punct de plecare pentru discuții frontale, care să dezvolte atenția și creativitatea.
- Material distributiv (mici cartonase cu imagini reprezentând animale, plante, lucruri cunoscute din mediul elevilor) pentru fiecare copil, pentru a se încuraja munca individuală.
- Calculatorul îi ajută pe elevi să vadă ceea ce nu pot vedea în mediul lor obișnuit de viață (prezentari Power Point), jocurile pot fi folosite pentru fixarea cunoștințelor, pentru reactualizarea lor, pentru predare.
- Folosirea situațiilor de joc în învățare, jocurile de rol, dramatizarea, folosirea povestirilor stimulează funcțiile intelectuale, modelează procesele afectiv- motivationale. Prin joc elevul transfigurează obiectele și fenomenele, relațiile, își asumă roluri. Funcția de comunicare a limbajului este cultivată în mod deosebit. Prin intermediul jocului elevul se simte responsabil de rezolvarea problemei impuse de joc. Elevul își asumă roluri luate, fie din viața cotidiană, fie din povești.

- Interdisciplinaritatea: descoperirea unei maniere originale de a aborda un subiect comun pentru a crea conexiuni posibile și necesare în vederea atingerii scopului propus, îmbinarea metodelor folosite la celelalte materii: desen, decupare, colorare, taiere, muzica, recitare, povestire, miscare ritmata.
- Lucrul în grup oferă o gamă largă de interrelații care sprijină învățarea și evidențiază rolul social al acesteia. Există mai multe modalități de a forma grupuri mici de lucru: în funcție de marcajele pe care le conțin materialele de lucru (cartonase cu diferite simboluri: culori, flori, forme geometrice), în funcție de categorii de concepte și în funcție de cerința dată. Grupurile pot fi: de opinii, de lucru dirijat, de discuții libere, de simulare, de dezbateri. Pentru gruparea optimă a copiilor este deosebit de util un mobilier modular. Aranjarea meselor se va face în funcție de nevoile de interacțiune anticipate de învățător, de spațiul avut la dispoziție și de numărul de elevi.
- Folosirea metodelor interactive: brainstorming, jurnalul cu dublă intrare, ciorchinele, cubul, eseul de cinci minute etc.
- Rezolvarea creativă a conflictelor din grupul de copii;
- Colaborarea cu familia – părinții ajută la sprijinul intervenției. Strategii pentru creșterea stimei de sine și a încrederii în propria eficiență. Copiii care participă la astfel de programe de educație remedială pot fi învățați să-și aprecieze succesele ca rezultat al efortului propriu sau al propriilor capacități și să evite să pună succesele lor pe seama norocului, a întâmplării ori facilității situației. Ei trebuie să fie învățați să atribuie eșecul unor cauze externe și stabile sau a unor cauze interne și instabile. Copiii trebuie să fie învățați să gândească pozitiv atunci când se află în fața unei activități dificile și să nu se judece prea sever și să nu se culpabilizeze atunci când greșec.

III.3 Instrumente de recunoaștere și dezvoltare a stilului de învățare în educația remedială

Stilul de învățare ne însoțește de când ne naștem. Nu este un „dat” pe viață, ci este o „structură flexibilă”. Nu există stil de învățare bun sau rău. Succesul vine cu varietatea stilurilor de învățare, iar cel mai important lucru este conștientizarea naturii stilului de învățare.

Beneficiile identificării și dezvoltării stilurilor de învățare:

Pentru copii

- ✓ dezvoltarea autocunoașterii
- ✓ relevarea punctelor tari și a punctelor slabe ale învățării
- ✓ eliminarea obstacolelor învățării
- ✓ îmbunătățirea stimei de sine
- ✓ prevenirea neînțelegerilor dintre copiii-profesori și părinți
- ✓ evidențierea abilităților de învățare
- ✓ optimizarea învățării prin adoptarea unui mod personal
- ✓ obținerea de note mai bune la școală
- ✓ dezvoltarea unor relații pozitive cu cei din jur
- ✓ scăderea problemelor de comportament

Pentru părinți

- ✓ înțelegerea nevoilor de învățare ale copiilor
- ✓ identificarea motivelor care generează eșecul școlar
- ✓ reconsiderarea barierelor în învățare și abordarea optimistă a întregului potențial al copilului

Pentru profesori

- ✓ se constată mai puțin stres – zi de zi, în situațiile din clasă și din afara clasei
- ✓ se obțin rezultate mai bune și există satisfacție profesională
- ✓ se îmbunătățește managementul timpului
- ✓ se formează o imagine acurată asupra diversității din clasă
- ✓ crește spiritul de echipă
- ✓ se dezvoltă relația interpersonală dintre profesor-elev și comunicarea profesorilor cu elevii și părinții
- ✓ se clarifică nevoile de învățare individuale ale elevilor
- ✓ are succes învățarea prin cooperare, lucrul pe grupe
- ✓ se evidențiază în mod real nevoile elevilor etichetați „slabi” și ale elevilor „talentați”
- ✓ se conștientizează cauzele eșecului în învățare
- ✓ se stabilesc strategii de optimizare a învățării

Strategii de dezvoltare a stilurilor de învățare :

- Identificarea stilului de învățare
- Participarea la exerciții de autocunoaștere și intercunoaștere
- Exersarea deprinderilor eficiente de studiu (de ex. modalități de luarea notițelor)

- Aplicarea cerințelor învățării eficiente (de ex. managementul timpului învățării)
 - Aplicarea tehnicilor gândirii critice
 - Formularea conștientă a scopurilor și obiectivelor clare și precise
 - Stimularea motivației și atitudinii pozitive pentru învățare
 - Utilizarea mnemotehnicii! Ajută-ți propria memorie prin repere, cuvinte-cheie
 - Deprinderea de autoevaluare: verificarea, evaluarea metodelor de învățare, cunoașterea rezultatelor și a erorilor în învățare; asigurarea feedback-ului
 - Prelucrarea și sistematizarea, regândirea din mai multe perspective a materialului de învățat
 - Organizarea conținuturilor învățării, precizarea obiectivelor, a modalitățile de realizare și a tehnicilor de autocontrol
 - Elaborarea unui plan, program de învățare care să cuprindă activități concrete, sarcini de îndeplinit, resurse, termene limită, recompense etc.
 - Asigurarea unei atmosfere confortabile și o dispoziție afectivă care să te stimuleze și să te susțină;
- evitarea trăirii unor stări emoționale negative, stresante, mai ales atunci când sunt asociate cu performanțe slabe
- Stimularea dorinței de cunoaștere, afirmare și autorealizare
 - Autosugestionarea pozitivă, dezvoltarea încrederii în sine, reușita în fața obstacolelor
 - Învățarea din succesele și eșecurile personale

CONCLUZII

Prezentul proiect a evidențiat și demonstrat nevoia implicării specialiștilor și instituțiilor de referință în rezolvarea și soluționarea unor probleme apărute la nivel comunitar și familial ca urmare a necunoașterii de către părinți a unor modalități de educare a copiilor care ar putea gestiona și rezolva anumite situații de dificultate. Ca urmare, necesitatea formării specialiștilor din comunități este analizată și verificată în comunitățile studiate, astfel încât realizarea de programe de educație parentală periodic în comunități și consilierea părinților cu privire la educația copiilor poate preveni situații de dificultate și ar putea duce la rezolvarea unor probleme de natură psiho-socială.

De asemenea, identificarea timpurie a nevoilor copiilor din comunitățile defavorizate poate determina găsirea unor soluții în ce privește educația copiilor, cum ar fi educația remedială, care printre altele, ajută la prevenirea, protecția și reintegrarea socială, familială și educațională. Acest tip de educație este o structură complexă, de abordare a actului educativ, ce se poate desfășura în spațiul comunității educaționale, asigurând, pentru grupul țintă o participare activă, îndrumați de formatorii specializați în acest sens. În astfel de programe se urmărește să se asigure surse de activități integrative, accesibile în special copiilor din categoriile sociale defavorizate, să se elaboreze un curriculum specific activităților de remediere școlară și să se promoveze egalitatea de șanse, în educația copiilor, creându-se o imagine de ansamblu pozitivă asupra educației.

Prezența specialiștilor în educație în comunitățile defavorizate facilitează, pe de o parte, accesul părinților la informații și consiliere în vederea creșterii calității vieții în familie și îmbunătățirii relației părinte-copil, iar pe de altă parte accesul copilului la o mai bună educație și la integrare socială. Astfel, specialiștii pot oferi un suport real părinților care se confruntă cu dificultăți în ce privește creșterea și educarea copilului/copiilor, iar copiii pot beneficia de programe specializate de educație, cu metode și strategii specifice, care să le aducă un plus pentru dezvoltarea, educația și viitorul lor.

BIBLIOGRAFIE

Printre materialele consultate în vederea realizării ghidului:

- * Cojocaru, Ștefan, Cojocaru, Daniela, *Educația parentală în România*, Buzău : Alpha MDN, 2011 (Organizația Holt, România)
- * Duminică, Gelu; Căce, Sorin (coordonatori), *Politici de incluziune socială pentru grupurile vulnerabile*, în cadrul proiectului „Transnational European Labour Market Integration Through Information Technologies”
- * Popescu Raluca, *Grupurile vulnerabile și economia socială. Romi și femei aflate în dificultate*, Editura Expert, București, România, 2011
- * Asociația pentru Dezvoltare Regională Centru, *Studiu privind comunitățile defavorizate (romi) din regiunea Centru*, Alba, 2014
- * *Discriminarea și strategii antidiscriminatorii în cadrul proiectului “Dezvoltarea programelor de studii universitare și extinderea oportunităților de învățare pentru studenți și piața muncii.”*
- * *Ghid pentru dezvoltarea relațiilor lor sănătoase între părinți și copii*, Organizația “Salvați Copiii”, București, 2012